

Dyslexiebeleid van de Stichting Markland College

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau (Stichting Dyslexie Nederland 2008).

Dyslectische leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben problemen met lezen en/of spellen op woordniveau. Het probleem uit zich zowel bij het Nederlands als bij de moderne vreemde talen. Dit heeft tot gevolg dat zij moeite hebben met:

- het snel en accuraat lezen van teksten bij **alle** vakken,
- het snel en accuraat spellen bij **alle** vakken,
- lezen en/of spellen op woordniveau in het **Nederlands** en in de **moderne vreemde talen**.

Naast deze problematiek kunnen zich ook (lichte) problemen voordoen bij andere vaardigheden dan alleen het lezen en spellen. Niet al deze problemen doen zich in gelijke mate bij een individuele leerling voor. Er is bij dyslexie altijd sprake van een individu gebonden profiel.

Alle leerlingen met dyslexie hebben echter een probleem bij het opnemen, verwerken en vervolgens weer weergeven van informatie. Hierdoor kunnen zij geregeld niet laten zien wat zij daadwerkelijk kunnen.

Het Markland College Oudenbosch en Markland College Zevenbergen hebben als streven leerlingen met dyslexie zo goed mogelijk te begeleiden tijdens hun gehele schoolloopbaan tot en met het eindexamen. Dit betekent dat wij niet alleen leerlingen met een officiële dyslexieverklaring, maar ook leerlingen bij wie een vermoeden van dyslexie bestaat, die hulp en ondersteuning willen bieden die binnen onze mogelijkheden liggen.

De werkgroep Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs is ons voorgegaan en heeft een protocol op papier gezet. Het doel van deze werkgroep was het ontwikkelen van een beleid waardoor dyslectische leerlingen het onderwijs kunnen volgen dat bij hen past en waardoor de zogenaamde 'afstroom' van deze leerlingen naar een lager niveau waar mogelijk wordt voorkomen.

Deze doelstelling past goed bij de visie op leren van de Stichting Markland College. Met het hiernavolgend genoemde beleid proberen wij deze visie in de praktijk te brengen.

De beleidslijn op het Markland College Oudenbosch en Markland College Zevenbergen:

De signaleringsfase in de brugklas

Wanneer de leerling op het Markland College Oudenbosch of Markland College Zevenbergen in de brugklas komt, vindt een screening plaats. Bij deze screening worden de volgende stappen gezet:

- De gegevens van de basisschool worden kort na de aanmelding in kaart gebracht.
- De leerlingen met een dyslexieverklaring worden geregistreerd en de vakdocenten worden hierover geïnformeerd.
- De leerlingen met een onderkende verklaring dyslexie van Edux worden geregistreerd en krijgen in de onderbouw een faciliteitenpas. De ouder(s)/verzorger(s) krijgen middels een brief de mogelijkheid aangeboden hun zoon/dochter tegen een gereduceerde prijs een dyslexie onderzoek bij Edux te laten ondergaan.
- Bij alle brugklasleerlingen worden een signaleringsdictee, een overschrijftaak, een stille leestoets (deze laatste toets niet bij de basisberoepsgerichte leerweg) en een Engels dictee afgenomen. Deze gegevens worden samen met de basisschoolgegevens door de remedial teacher beoordeeld.
- Bij leerlingen bij wie op grond van de afgenomen toetsen, de basisschoolgegevens en de resultaten van de verschillende vakken, dyslexie wordt vermoed, wordt contact opgenomen met de ouder(s)/verzorger(s).
- In samenspraak met hen wordt de leerling vervolgens aangemeld bij de schoolpsychologe die een verkort onderzoek naar dyslexie afneemt.
- Ouder(s)/verzorger(s) worden daarna telefonisch op de hoogte gebracht van haar bevindingen.
- De gegevens van het onderzoek worden in een kort verslag weergegeven. Het verslag is bedoeld voor intern gebruik en gaat niet naar buiten. Ouder(s)/verzorger(s) hebben wel de mogelijkheid om het verslag in te zien.
- Wanneer op basis van dit verkort onderzoek dyslexie wordt verondersteld, krijgt de leerling in de onderbouw een faciliteitenpas.
- Deze faciliteitenpas geeft dezelfde rechten als een dyslexieverklaring.

Aan de hand van de gegevens voortkomend uit het verkort onderzoek kan een vermoeden van dyslexie uitgesproken worden. Dit leidt niet tot een officiële dyslexieverklaring, maar betekent wel dat de leerling in de onderbouw (vmbo klas 1 en 2, vwo/havo klas 1, 2 en 3) dezelfde rechten heeft als een leerling met een dyslexieverklaring. Voor faciliteiten in de bovenbouw of bij het eindexamen is echter een dyslexieverklaring noodzakelijk en deze kan pas verkregen worden als in een vervolgonderzoek de dyslexie daadwerkelijk wordt vastgesteld. Dit betekent dat leerlingen in de onderbouw dezelfde rechten hebben als een leerling met een dyslexieverklaring. In de bovenbouw is een officiële dyslexieverklaring een vereiste.

Kort samengevat:

- Leerlingen met een officiële dyslexieverklaring krijgen een **faciliteitenpas E (Examen), diagnose 3, kleur oranje**.
- Leerlingen met een onderkende verklaring van Edux of leerlingen bij wie op grond van het verkort onderzoek dyslexie wordt verondersteld, krijgen in de onderbouw een **faciliteitenpas, kleur geel**.
- Op beide passen worden de faciliteiten waarop de leerling aanspraak kan maken vermeld.

Wanneer ouder(s)/verzorger(s) ook in de bovenbouw en bij het eindexamen faciliteiten voor hun zoon/dochter willen hebben, dienen zij zelf extern een onderzoek te laten verrichten. Indien in dit onderzoek een dyslexie wordt vastgesteld, krijgt de leerling een dyslexieverklaring. Deze verklaring geeft recht op de faciliteitenpas E en dat houdt in dat de leerling ook in de bovenbouw en bij het eindexamen gebruik mag maken van faciliteiten. Ouder(s)/verzorger(s) kunnen gebruik maken van de samenwerking van school met verschillende externe instanties (zie procedure voor vervolgonderzoek).

Aanmelding voor een verkort onderzoek naar dyslexie in klas 2 t/m 6

Doordat in de loop van de jaren veel leerlingen onze school binnenkomen met een vermoeden van dyslexie, is de aanvraag voor het verkort onderzoek groot. Dit heeft tot gevolg dat wij minder snel tot onderzoek over zullen gaan. Dit mag echter niet ten koste gaan van onze leerlingen. Daarom is het, als daartoe aanleiding is, ook mogelijk in de hogere klassen een beroep te doen op een verkort onderzoek. De volgende procedure treedt hierbij in werking:

1. De mentor/docent meldt aan bij de zorgcoördinator door middel van een aanmeldingsformulier.
2. De schoolpsychologe beoordeelt de aanvraag in samenhang met dossiergegevens en rapportcijfers.
3. De schoolpsychologe besluit, eventueel na overleg met de remedial teacher/docent/mentor, tot
 - a) nader onderzoek,
 - b) uitstel met enkele adviezen voor aanpak leerstof en
 - c) geen onderzoek.
4. De schoolpsychologe geeft haar besluit door aan de remedial teacher en/of zorgcoördinator.
- 5a. Wanneer tot onderzoek wordt besloten worden de volgende stappen doorlopen:
 - de mentor/remedial teacher/zorgcoördinator vraagt toestemming voor verkort onderzoek aan de ouder(s)/verzorger(s),
 - de mentor/remedial teacher/zorgcoördinator stuurt de intake lijst naar de ouder(s)/verzorger(s),
 - de mentor/remedial teacher/zorgcoördinator geeft het tijdstip van onderzoek door aan de leerling,
 - de schoolpsychologe verricht het verkort onderzoek,
 - na afloop neemt de schoolpsychologe - indien daartoe aanleiding is - contact op met de mentor, zorgcoördinator en/of remedial teacher,
 - de schoolpsychologe schrijft een kort verslag voor intern gebruik,
 - de schoolpsychologe bespreekt de gegevens telefonisch met de ouder(s)/verzorger(s) of,
 - indien daartoe aanleiding is, nodigt de ouder(s)/verzorger(s) uit voor een gesprek eventueel samen met de mentor/zorgcoördinator/remedial teacher,
 - de schoolpsychologe geeft aan de remedial teacher/zorgcoördinator door of de leerling recht heeft op een faciliteitenpas,
 - de schoolpsychologe zet de informatie in SOM,
 - tot slot kan er, afhankelijk van de resultaten, nog een vervolgproject in gang gezet worden.

- 5b. De remedial teacher/zorgcoördinator krijgt van de schoolpsychologe enkele adviezen hoe de leerling het beste met de leerstof om kan gaan. De remedial teacher geeft dit door aan de mentor. In een daarop volgende periode zal dan nagegaan kunnen worden of, met wat hulp en extra inspanning, de cijfers omhoog gaan. Wanneer de problematiek hardnekkig blijkt te zijn, neemt de mentor opnieuw contact op met de remedial teacher/zorgcoördinator.
- 5c. De schoolpsychologe geeft aan de zorgcoördinator door dat er geen reden voor vervolgonderzoek wordt waargenomen. De zorgcoördinator geeft dit door aan de aanvrager.

Zijn er uit het verkort onderzoek aanwijzingen voor dyslexie naar voren gekomen, dan is het voor het behoud van de faciliteiten in de bovenbouw en gedurende het eindexamen noodzakelijk dat een vervolgonderzoek plaatsvindt.

Procedure voor vervolgonderzoek

De ouder(s)/verzorger(s) van de leerlingen bij wie middels het verkort onderzoek aanwijzingen voor dyslexie zijn vastgesteld, krijgen de mogelijkheid om tegen gereduceerde prijs een vervolgonderzoek te laten verrichten bij hun kind. Zij ontvangen een brief met daarin de procedure en twee bijlagen (adressen van de samenwerkende instanties en de akkoordverklaring).

1. Wanneer de ouder(s)/verzorger(s) gebruik willen maken van deze mogelijkheid, moeten zij zelf **binnen een jaar** nadat het verkort onderzoek heeft plaatsgevonden, een keuze maken en de betreffende instantie benaderen voor remedial teaching (indien nodig) en vervolgonderzoek.
2. Vervolgens verlenen zij de school toestemming voor het verstrekken van de gegevens door de meegestuurde akkoordverklaring ondertekend aan de zorgcoördinator/remedial teacher van de betreffende school te sturen.
3. De zorgcoördinator/remedial teacher stuurt
 - de (basis)schoolgegevens (indien wenselijk),
 - het intern rapport van verkort onderzoek naar dyslexie,
 - de IQ gegevens (indien beschikbaar) en
 - de signaleringstoetsen Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs naar de betreffende instantie.
4. Indien gewenst, beantwoordt de schoolpsychologe vragen van de instantie.

Ten overvloede:

Ouder(s)/verzorger(s) zijn niet verplicht hun kind bij een van de samenwerkende instanties te laten onderzoeken. Voor faciliteiten in de bovenbouw of bij het eindexamen is echter een dyslexieverklaring noodzakelijk.

Als ouder(s)/verzorger(s) besluiten geen vervolgonderzoek te laten verrichten of als uit het vervolgonderzoek geen dyslexie naar voren komt, vervallen in de bovenbouw en bij het eindexamen de eerder toegekende faciliteiten.

Tot slot kunnen ouder(s)/verzorger(s) hun kind ook bij een andere instantie dan een van de samenwerkende bureaus aanmelden voor onderzoek. Dit zal niet tegen een gereduceerde prijs zijn. De eventueel verkregen dyslexieverklaring geeft natuurlijk wel recht op alle faciliteiten.

Dispensatie van een vreemde taal

Onderbouw

Voor een enkele leerling met een **zeer forse dyslexie** kan het volgen van alle vreemde talen een zodanige belasting zijn dat hij/zij het diploma, ondanks een goede inzet, ruim voldoende capaciteiten voor het niveau en voldoende compenserende maatregelen en middelen, niet gaat behalen.

vmbo beroepsgerichte leerweg

De leerlingen van de basisberoepsgerichte leerweg krijgen alleen Engels aangeboden. Een dispensatie voor Engels is niet toegestaan. Aan de leerlingen van de kaderberoepsgerichte leerweg wordt naast het Engels Frans als tweede moderne vreemde taal aangeboden. Een dispensatie voor Frans is bij **hoge uitzondering** mogelijk.

mavo (vmbo-t)

Bij mavo wordt in het tweede leerjaar naast Engels en Frans ook Duits aangeboden. In dit tweede leerjaar (onderbouw) kan bij **hoge uitzondering** voor één vreemde taal, zijnde Frans of Duits, dispensatie worden gegeven.

vwo/havo

In de eerste drie leerjaren van vwo/havo zijn zowel Frans als Duits verplicht. Bij **hoge uitzondering** kan voor één vreemde taal, zijnde Frans of Duits, dispensatie verleend worden.

Criteria waaraan voldaan moet zijn om dispensatie in de onderbouw te overwegen:

- Naast een eventuele dyslexieverklaring moet het onderzoeksverslag met de onderzoeksgegevens op school aanwezig zijn.
- De leerling beschikt over ruim voldoende capaciteiten voor het onderwijsniveau dat hij/zij volgt.
- Er is sprake van ruim voldoende inzet en motivatie.
- De leerling ondervindt zodanige hinder van zijn/haar dyslexie, dat bevordering naar een hoger leerjaar verhinderd wordt, ondanks verschillende compensatiemiddelen en een goede inzet.
- De leerling is in staat zelfstandig te werken.
- Het technisch leesniveau belemmert de informatieverwerking zodanig dat dit niet op te lossen is met compensatiemiddelen.
- De leerling heeft meerdere jaren remedial teaching genoten en de school heeft inzicht gekregen in de wijze waarop dit heeft plaatsgevonden.

Procedure bij dispensatieaanvraag voor één van de vreemde talen

1. De mentor/talendocent meldt aan bij de zorgcoördinator.
2. De zorgcoördinator neemt contact op met de ouder(s)/verzorger(s) en verzamelt:
 - de cijferlijst,
 - het dossier,
 - het onderzoeksverslag waarin alle onderzoeksgegevens en de diagnose zijn vermeld,
 - de bevindingen van de docenten met betrekking tot de motivatie van de leerling,
 - de bevindingen van de docenten met betrekking tot de zelfstandigheid van de leerling,
 - de periode van remedial teaching die de leerling heeft genoten (ouder(s)/verzorger(s) dienen duidelijk en aantoonbaar te maken wat de remedial teaching inhoudt).
3. De zorgcoördinator neemt contact op met de schoolpsychologe.

4. De schoolpsychologe bestudeert de gegevens en besluit in samenspraak met de remedial teacher/zorgcoördinator tot:
 - a) een verkort onderzoekje bij en kort gesprek met de leerling,
 - b) onvoldoende grond voor een mogelijke dispensatie.
5. De zorgcoördinator geeft de beslissing door aan de mentor en ouder(s)/verzorger(s).
- 6a. Wanneer tot onderzoek wordt besloten, worden de volgende stappen doorlopen:
 - de zorgcoördinator nodigt de leerling uit voor een kort onderzoekje bij de schoolpsychologe en meldt dit bij de ouder(s)/verzorger(s),
 - de schoolpsychologe verricht een kort onderzoek,
 - de schoolpsychologe schrijft een kort rapport voor intern gebruik,
 - de schoolpsychologe brengt advies uit aan de zorgcoördinator/directie,
 - de directie neemt een besluit omtrent de dispensatie,
 - de directie/zorgcoördinator/schoolpsychologe deelt de ouder(s)/verzorger(s) de beslissing mede,
 - de zorgcoördinator brengt het team op de hoogte van de beslissing.
- 6b. Wanneer aan verschillende eisen niet voldaan is en de gegevens onvoldoende grond geven voor dispensatie, zal geen onderzoek plaatsvinden. Ouder(s)/verzorger(s)/docenten kunnen, wanneer ze dat wensen, contact opnemen met de schoolpsychologe voor nadere uitleg.

Wanneer ontheffing wordt toegekend, wordt schriftelijk vastgesteld waaraan de leerling in de vrijgekomen tijd gaat werken. Het doel moet zijn: bevordering naar de hogere klas. De invulling van de vrijgekomen onderwijstijd wordt verantwoord naar de Inspectie.

Bovenbouw

- In de bovenbouw van het vwo is in alle profielen vanaf 1 augustus 2007 naast het Engels een tweede moderne vreemde taal verplicht.
- In de bovenbouw van het havo is per 1 augustus 2007 een tweede moderne vreemde taal in drie van de vier profielen niet verplicht. Havo leerlingen kunnen de tweede moderne vreemde taal vermijden door een ander profiel dan cultuur en maatschappij te kiezen.
- In de bovenbouw het vmbo is binnen de leerwegen één vreemde taal naast het Engels niet verplicht.

Dyslexie en eindexamen

Voor een dyslectische eindexamenkandidaat kunnen de examencondities aangepast worden op grond van een rapport van een deskundige (artikel 55.1 Examenbesluit), waarin is aangegeven welke maatregelen nodig zijn. Alle leerlingen met een officiële dyslexieverklaring hebben recht op verlenging van tijd (voor het centraal examen hoogstens 30 minuten, zie art 55.2 Examenbesluit). Deze aanpassingen betreffen zowel het schoolexamen als het centraal examen. Afhankelijk van de mate, de ernst en het soort dyslexie, kunnen op voorspraak van bevoegde deskundigen ook andere maatregelen genomen worden, zoals:

- vergroting van de opgave ('grootschrift'),
- auditieve ondersteuning en
- ICT-ondersteuning.

Op voorspraak van een bevoegd deskundige staan wij leerlingen toe om een eigen laptop of Daisy speler te gebruiken. De hulpmiddelen die wij toestaan moeten gericht zijn op het bevorderen van de toegankelijkheid van het examen en mogen geen onderdeel van de exameneisen vervangen.

In alle gevallen is het verplicht dat een examenkandidaat in de periode voorafgaand aan het examen oefent met de aangepast(e) vorm(en) van het materiaal.

Naast bovenstaande faciliteiten willen het Markland College Oudenbosch en Markland College Zevenbergen haar leerlingen **waar mogelijk** ook op andere gebieden ter wille zijn.

Huiswerk en bordgebruik

- Het huiswerk wordt ruim voor het einde van de les steeds weer op dezelfde plaats op het bord geprojecteerd.
- Bij bordgebruik wordt het geprojecteerde mondeling herhaald.

Toetsen

- Overhoringen en proefwerken worden, indien mogelijk, schriftelijk aangeboden.
- Overhoringen en proefwerken worden aangeboden in een duidelijke lay-out en in een duidelijk lettertype.
- Wanneer dyslectische leerlingen behoefte hebben aan meer tijd bij het maken van toetsen, zijn er 2 mogelijkheden:
 1. dyslectische leerlingen krijgen meer tijd om de toets te maken of
 2. dyslectische leerlingen hoeven niet alle opgaven te maken (de docent bepaalt vooraf welke opgaven dat zijn).
- In de onderbouw worden spellingfouten niet of gedeeltelijk meegeteld.

Omgang in de klas

- Bij dyslectische leerlingen in de onderbouw bestaat de mogelijkheid om de agenda te laten controleren.
- Taalzwakke en sterk dyslectische leerlingen krijgen geen onverwachte voorleesbeurten.

Om dit beleid zo effectief en goed mogelijk te laten verlopen, is het van belang dat de verschillende partijen zich bewust zijn van de rol die zij in dit geheel hebben.

Dit betekent:

De docent is op de hoogte van het dyslexiebeleid van de school.

Hij/zij houdt zich aan de afspraken die met een dyslectische leerling zijn gemaakt en volgt de richtlijnen van de school. Hij/zij is op de hoogte van de ernst van de problematiek.

De leerling is zich ervan bewust dat hij/zij vanwege zijn/haar handicap zich (veel) meer zal moeten inzetten om meer overeenkomstig zijn/haar capaciteiten te presteren. Hij/zij is bereid de handvatten die hij/zij krijgt aangereikt om met dyslexie om te gaan, te gebruiken.

De ouder(s)/verzorger(s) stimuleren hun zoon/dochter om ondanks zijn/haar dyslexie en de daarbij behorende teleurstellingen toch inzet en inspanning te blijven tonen. Indien zij hun zoon/dochter graag een opleiding overeenkomstig de capaciteiten willen laten volgen, bieden zij hun zoon/dochter thuis zoveel mogelijk de faciliteiten die daarvoor nodig zijn.